

Soproni Egyetem Benedek Elek Pedagógiai Kar
NEVELÉSTUDOMÁNY MESTERKÉPZÉSI SZAK
ZÁRÓVIZSGA TÉTELEK

Neveléstudomány MA

A. TÉTELEK – Általános, mindenki számára kötelező tételsor

1. A nevelés és oktatás problémátörténeti összefüggései

Európai és hazai család- és gyermekkortörténet. Az európai és hazai iskolahálózat kiépülése, a modern iskola kialakulása. Iskolatípusok. Az oktatási törvényhozás: nemzetközi tendenciák, hazai történet. A magyarországi tanügyigazgatás története. A tananyag és az oktatási módszerek változása. A pedagógusszakma kialakulása, differenciálódása, a pedagógusszerep történeti változásai. A magyarországi pedagógusképzés története.

2. Nevelésfilozófia és pedagógiai antropológia

Nevelésfilozófia alapproblémái: nevelhetőség, nevelési célok és értékek, nevelés és társadalom. Pedagógiai antropológia – kulturális antropológia – történeti antropológia. Nevelésfilozófiai irányzatok és emberkép. Nevelésfilozófiák (analitikus, egzisztencialista, neotomista) és pedagógiai antropológia. A posztmodern kor nevelésfilozófiája és pedagógiai antropológiája.

3. Összehasonlító neveléstudomány

A neveléstudomány, az oktatáselmélet és az oktatáspolitikai nemzetközi fejlődési tendenciái, modern koncepciói és kutatási eredményei. A neveléstudomány, valamint az európai és Európán kívüli közoktatási, szakképzési, felsőoktatási és felnőttoktatási rendszerek és oktatáspolitikák komparatív szemléletű megközelítése, interdiszciplinárisan megalapozott elméleti és gyakorlati (pedagógiai, oktatásügyi) kérdései. A különböző országok nevelési rendszereinek összehasonlítása.

4. A tanulás lélektana

A tanulás elméletei, valamint a viselkedés érzelmi és motivációs összetevői a klasszikus és az aktuális pszichológiai tudományos eredmények tükrében. Az alapvető kognitív funkciók ismertetése és fejlődésükre vonatkozó pszichológiai elméletek bemutatása. Az értelmi fejlődés elméletei, az intelligencia, a kreativitás és a tehetség értelmezésének pszichológiai nézőpontjai. A tudás különböző formái, a kognitív működésmódok fejlődési törvényszerűségei, azok biológiai alapjai és társadalmi vonatkozásai.

5. Pedagógiai szociálpszichológia

A nevelési és oktatási intézményekben létező szociális jelenségek értelmezése, elemzése. A csoportműködés komponenseinek tudatosítása, a közösségek szerveződésének eredményes befolyásolása. Az egyes életkorokban a kortársak szerepe, valamint a proszocialitás, a versengés és együttműködés jelenségek. A társas kapcsolatok fejlődése, a csoportlélektani sajátosságok, illetve a tömeglélektani jelenségek. A személyiség társas környezetben megvalósuló fejlődésének megértése.

6. A neveléstudomány szociológiai aspektusai

A neveléstudomány körébe tartozó társadalmi struktúra, rétegződés és mobilitás, kultúra, értékek, normák, deviáns viselkedések, gazdaság és oktatás szociológiai összefüggései, demográfiai csoportok, nemzeti és etnikai kisebbségek, a társadalmi változás. Társadalmi cselekvési minták, és a szerepvállalás felelőssége – nevelésszociológiai szempontból. A globalizáció és a lokális nevelésszociológiai kérdései. A nevelésszociológiában használt módszerek és a szociológiai gondolkodás fejlődése.

7. Neveléstudományi modellek és paradigmák. Hazai és nemzetközi oktatási rendszerek

A nevelésről és oktatásról való gondolkodás időbeli változásai, egyes kultúrák neveléstudományról alkotott képének különbségei. A neveléstudomány napjainkban is mértékadó főbb tudományos irányzatainak elemző áttekintése. A legjelentősebb neveléstudományos relevanciával rendelkező tudományos irányzatok. Az oktatási rendszer fogalma, a modern oktatási rendszerekre ható globális kihívások és az azokra adott válaszok. Az oktatási rendszerek funkciói mint a kultúra újratermelése.

8. Az oktatáskutatás folyamata és legújabb trendjei

Az oktatáskutatás meghatározási dilemmái, megközelítési lehetőségei, stratégia- és területfüggő folyamata, interdiszciplináris kapcsolatrendszere, társadalmi támogatottsága és elfogadottsága, piaca. Az oktatáskutatás legújabb hazai és nemzetközi trendjei, irányai, innovációi. Versengő paradigmák, kutatás-típusok. A tényeken alapuló megközelítés. A tartalmi orientációk sokfélesége és változásai, diverzitás. Oktatáskutatás és egész életen át tartó tanulás. Globalizálódás és nemzetközi együttműködés.

9. Kvantitatív és kvalitatív neveléstudományi kutatások elmélete és módszertana

A tudomány, a tudományos megismerés, a kutatás és neveléstudományi kutatómódszertan fogalmi és tartalma, a neveléstudományi kutatás sajátosságai és a kutatási stratégiák. A neveléstudományi kutatás kvantitatív típusai, módszerei, a mintavételi technikák és a matematikai statisztikai eljárások. A kvalitatív neveléstudományi kutatások típusai, módszerei, sajátosságai, kritériumai és jellemzői. A trianguláció érvényesítése a kvalitatív kutatásokban.

10. Neuropedagógiai kutatások a neveléstudományban

A legújabb kisgyermekkorú neurológiai kutatási eredmények pedagógiai hasznosításának lehetőségei. A neurológia eredményeinek hatása a pedagógia gyakorlatára, a pedagógusok tudása a kisgyermekkorú tanulás természetéről. A gyermekkor értelmezésének, valamint a kisgyermekkorú elméről alkotott tudományos álláspontok paradigmatiszta változásai. A társas agy és az emocionális agy. A gyermekkorról folytatott tudományos diskurzusok és kutatási eredmények.

11. Ifjúságvédelem és szociálpedagógia oktatási rendszert érintő narratívái

A pedagógiai munka gyermek- és ifjúságvédelemben betöltött szerepe. A pedagógiai gyakorlat ifjúságvédelmi feladatai, az észlelő-és jelzőrendszeri alapelvei. Szakmaközi együttműködések, módszertan és jó gyakorlatok. A szociálpedagógiai gondolat létjogosultsága. A gyermek- és ifjúságvédelem, valamint az iskolai szociális munka pedagógus munkakört segítő feladatai. Szociálpedagógia mint multiprofesszió. A szociálpedagógus mint elméleti és gyakorlati szakember.

12. A szakképzés és a felnőttképzés pedagógiája

Társadalom-gazdaság- oktatás kapcsolatrendszer. Rendszer szemlélet a pedagógiában, a szakképzés és a felnőttképzés aspektusából. A szakképzés- pedagógia és a felnőttképzés pedagógia tudomány rendszertani helye, kapcsolatai. A szakképzés-pedagógia specifikumai, terepuma, didaktikai-módszertani sajátosságok, fontosabb modellek. A felnőttképzés pedagógiai specifikumai. Új módszerek és modellek: munkahelyi képzés, nyitott tananyagfejlesztés, digitális kompetenciák.

Neveléstudomány MA

B. TÉTELEK – Koragyermekkorai nevelés specializáció

1. A koragyermekkorral foglalkozó kutatások sajátosságai és interdiszciplináris összefüggései

A gyermekkorral alkotott tudományos elméletek és a gyermekkor-kutatások interdiszciplináris megközelítései. Történeti, társadalomtudományi irányzatok, narratív szemléletmód és ikonográfiai elemzés a hazai gyermekkor-történeti kutatásokban.

2. A koragyermekkorai fejlődés és a kötődési viselkedés sajátosságai a klasszikus és a legújabb kutatások tükrében

A klasszikus és a modern pszichológiai és pedagógiai kötődéseméleti kutatások eredményei és alkalmazhatósága. A korai interperszonális kötődések és a perszonális kötődésrendszer, a pedagógiai kötődés és a pedagógiai intézményekhez fűződő kapcsolat komponensei.

3. A koragyermekkorai tanulásról alkotott nézetek változásai és pedagógiai-pszichológiai összefüggései

A koragyermekkorai tanulás tudományelméleti háttere, sajátosságai. A tanulásról alkotott nézetek változása: tudástranzfer, tudáskonstrukció. A gyermeki tanulás színterei, a hatékony tanulás folyamata és feltételei.

4. A koragyermekkorai intézményes nevelés sajátosságai és az intézményi kapcsolatrendszer

Az oktatási-nevelési intézményrendszer működési jellegzetességei és kapcsolatrendszer. A bölcsőde, óvoda, iskola pedagógiai-módszertani sajátosságai az átmenetek tükrében. Pedagógusszerep, pedagógushivatás a koragyermekkorai nevelési intézményekben hazai és nemzetközi kitekintésben.

5. Gyermeklét a XXI. században, család- és gyermekvédelem, a gyermeki jogok aktuális kérdései

A gyermekkép – gyermekfelfogás – gyermeklét fogalomrendszere. A család- és gyermekvédelem hazai intézményi szabályozása. Az alapvető gyermeki jogok egyéb jogterületeket érintő rendszere, a civil jogképviselési rendszer felépítése.

6. A dramatikus tevékenység alapelvei és formái

A gyermekkultúra fogalma, színterei, mindezen területek összefüggésrendszere. Dramatikus formák helye, eszközrendszere a kisgyermekkorai nevelésben (babás-bábozások, „csecsemőszínház” program). A magyar néphagyomány dramatikus formái, ritmikus játékaik, ezek szerepe a kisgyermekkor pedagógiájában (dúdok, ringatók, altatók, mondókák).

7. Összehasonlító játéktörténet, a játékelméletek és játékkutatás hazai és nemzetközi dimenziói

A játékról alkotott elméletek változásai az ókortól napjainkig. A külföldi és hazai gyártók által készített klasszikus és különleges játékszerek. Hazai és nemzetközi játékelméletek, a játékkutatás módszerei és eredményei pedagógiai szempontú megközelítésben.

8. A gyermekkori szabadidő elemzése és szervezése a szabadidő kutatások tükrében

A szabadidő aktív eltöltésének személyiségformáló hatásai. Nemzetközi és hazai szabadidő kutatások és az eredmények értelmezése, alkalmazhatósága. Tematikus szabadidős tervek, helyük, szerepük nevelési dokumentumokban.

9. Pedagógiai innováció a koragyermekkori nevelésben

Az innováció általános és pedagógiai érvényű meghatározásai. Az innovációs sikertényezők és a diffúzió (terjedés) sajátosságai, különös tekintettel a koragyermekkori nevelés, a pedagógiai gyakorlat vonatkozásában. Diffúziós hálózatok sajátosságai a neveléstudományi innovációkban.

10. Az információs társadalom pedagógiai kihívásai a koragyermekkori nevelésben

Az információs társadalom értelmezési lehetőségei, társadalmi, gazdasági és kulturális hatásainak következményei. A digitalizáció pedagógiai kihívásai és módszertani alternatívái koragyermekkorban. Az új tanulási környezet és az okoseszköz használat kérdésköre.

11. Intézményfejlesztés és minőségirányítás a koragyermekkori nevelési-oktatási intézményekben

Az intézményfejlesztés és minőségirányítás meghatározása, folyamat jellege. A törvényességi, a pedagógiai-szakmai és a hatósági ellenőrzés jogszabályi háttere és tárgykörei. Mérés-értékelés a köznevelési intézményekben.

12. A pedagógus életpálya és karriermenedzsment

A pedagógus professzió problémátörténeti áttekintése a képzés, szerepek, elvárások tükrében. Pedagógus életpálya és karriermenedzsment. A kompetencia alapú teljesítményértékelés rendszere és hatása a pedagógus hivatásra.

Neveléstudomány MA

C. TÉTELEK – Fenntarthatóság és társadalom specializáció

1. A környezeti etika története és irányzatai

A természet és ember viszonyának eszmetörténete. A környezeti etika születése, alapproblémái. A jelentősebb környezeti etikai elméletek: az antropocentrikus (John Passmore), a patocentrikus (Peter Singer), az életközpontú (P. W. Taylor), az ökoszisztéma-központú és az ökocentrikus (H. Rolston).

2. A környezetpedagógia fejlődéstörténete, a környezeti nevelés interdiszciplináris háttere és jellemzői

A környezetpedagógia környezettudományi és környezetvédelmi háttere. A környezeti nevelés fejlődéstörténete, fogalmának változása, jogi és intézményi jellemzői. Nemzetközi törekvések, egyezmények, kutatások. A környezeti nevelés céljai, alapelvei, sajátosságai.

3. A környezeti nevelés kisgyermekkorai sajátosságai

A kisgyermekkor környezetpedagógiai sajátosságai. A játék –munka – tanulás és környezeti nevelés összefüggései. Környezeti nevelés a családban és az intézményes kisgyermeknevelésben. Módszerek, jó gyakorlatok a bölcsődében és az óvodában, a pedagógus tervezési, szervezési feladatai.

4. A környezeti nevelés sajátosságai az iskolarendszerben

A környezeti nevelés szabályozása az iskolarendszerben. A Nemzeti Környezeti Nevelési Stratégia. Az Ökoiskola Hálózat. Az életkorok sajátosságai környezetpedagógiai aspektusból (kisiskoláskortól felnőttkorig). A környezeti szemléletformálás szinterei és lehetőségei az iskolarendszerben.

5. A fenntarthatóságra nevelés elméleti és gyakorlati jellemzői

A fenntarthatóság fogalmának történeti alakulása az ENSZ Célok megfogalmazásáig. A fenntarthatóság pedagógiája, a fenntartható fejlődés szempontjai, módszerei és eszköztára a nevelésben és a pedagógusképzésben. Kiemelt témák, kutatási területek és jógyakorlatok.

6. A fenntartható közösségek pedagógiai vonatkozásai

A fenntartható közösség alapelvei, jellemzői, városiasság és fenntarthatóság. Az ENSZ célhoz kapcsolódó alcélok és azok megvalósítása Magyarországon. Kiemelt nevelési területek a fenntartható városok, közösségek kérdéskörében: pályázati lehetőségek, jógyakorlatok, ismeretterjesztő médiumok, az együttműködés alapelvei.

7. A terepi környezeti nevelés sajátosságai a fenntarthatóság jegyében

A terepi környezeti nevelés és módszertani sajátosságai. A szabadidős családi, közösségi és intézményi programok szerepe a szemléletformálásban és tervezésük a köznevelési intézményekben (teregyakorlatok, projektnapok, táborok, tanösvények, látogatóközpontok, állatkertek).

8. Az erdőpedagógia szerepe a fenntarthatóságra nevelésben

Az erdőpedagógia, mint a környezeti nevelés sajátos, interdiszciplináris formája. Az erdei iskola fogalma, története sajátosságai. Az erdőpedagógia módszerei. Az erdőpedagógiai foglalkozások tervezése, vezetése és kritériumai.

9. A fenntarthatóságra nevelés intézményei a társadalom szolgálatában

A fenntarthatósággal, környezeti neveléssel foglalkozó köznevelési és felsőoktatási intézmények, állami és civil szervezetek feladatai az informális tudásátadásban, a társadalmi szemléletformálásában. Ismeretterjesztő, oktatási-nevelési, közösségformáló, kutatási célú tevékenységek.

10. Pedagógiai innovációk a fenntartható fejlődésben, a környezeti nevelésben, a természettudományos oktatásban és kutatásban

Az innováció általános és pedagógiai érvényű meghatározásai. Az innovációs sikertényezők és a diffúzió (terjedés) sajátosságai, különös tekintettel a fenntarthatóság és a környezettudatosság vonatkozásában. Diffúziós hálózatok képződése, a hálózatok sajátosságai a fenntarthatósággal kapcsolatos innovációkban.

11. Digitális nemzedék és információs társadalom a fenntarthatóság jegyében

A digitális kultúra jellemzői. Az információs társadalom - fenntartható működést és egyensúlyt érintő - kultúraátadási dilemmái az új generációk kettős identitásának tükrében. Új digitális tanulási környezet és e-learning rendszerek alkalmazása a fenntarthatóságra nevelésben.

12. Szimulációs lehetőségek a fenntarthatóságra nevelésben

A szimuláció általános és pedagógiai érvényű meghatározásai. A pedagógia szimulációs lehetőségei a környezettudatos nevelésben, különös tekintettel a gyermekek fejlődési és életkori sajátosságaira, különbségeire.

Sopron, 2020. november 18.